

**TASVIRIY SAN'AT TA'LIMIDAGI GLOBAL TENDENSIYALAR:
AKADEMIK AN'ANALARDAN RAQAMLI VA INNOVATSION
YONDASHUVLARGACHA**

Alimova Gulsevar Shuxrat qizi

JDPU Magistratura bo'limi 1-bosqich magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy tasviriy san'at ta'limining ustuvor yo'nalishlari, xalqaro tajribada qo'llanilayotgan innovatsion metodikalar va ularning akademik maktab an'analari bilan uyg'unligi masalalari tadqiq etiladi. Global ta'lim transformatsiyasi sharoitida raqamli texnologiyalarning (digital art) o'rni, steam yondashuvi va kreativlikni rivojlantirishning pedagogik mexanizmlari tahlil qilingan. Maqola san'atshunos pedagoglar, tadqiqotchilar va talabalar uchun metodik manba bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: tasviriy san'at, akademik an'ana, raqamli transformatsiya, innovatsion pedagogika, STEAM, vizual tafakkur, kreativlik, metodika.

Abstract: This article examines the priority areas of modern fine arts education, innovative methodologies used in international practice, and the issues of their harmony with the traditions of the academic school. In the context of global educational transformation, the role of digital technologies (Digital Art), the STEAM approach, and the pedagogical mechanisms for developing creativity are analyzed. The article serves as a methodological resource for art critics, educators, researchers, and students.

Keywords: fine arts, academic tradition, digital transformation, innovative pedagogy, STEAM, visual thinking, creativity, methodology.

Аннотация: В данной статье исследуются приоритетные направления современного образования в области изобразительного искусства, инновационные методики, применяемые в международной практике, и вопросы их гармонизации с традициями академической школы. В условиях глобальной трансформации образования анализируются роль цифровых технологий (Digital Art), подход STEAM и педагогические механизмы развития креативности. Статья служит методическим ресурсом для педагогов-искусствоведов, исследователей и студентов.

Ключевые слова: изобразительное искусство, академическая традиция, цифровая трансформация, инновационная педагогика, STEAM, визуальное мышление, креативность, методика.

Kirish: Insoniyat sivilizatsiyasi rivojlanib borar ekan, san'at va uning ta'limi ham davr talablariga mos ravishda yangilanib bormoqda. XXI asr

axborot va yuqori texnologiyalar asri bo‘lib, u ta‘lim tizimi oldiga mutlaqo yangi vazifalarni qo‘ymoqda. tasviriy san‘at fani bugungi kunda shunchaki chizmachilik ko‘nikmalarini o‘rgatishdan iborat emas, balki shaxsning vizual savodxonligini oshirish, unda estetik did va kreativ yechimlar topish qobiliyatini shakllantirishga yo‘naltirilgan.

Global tendensiyalar ta‘limda natijaviylikka va amaliylikka urg‘u bermoqda. Tasviriy san‘at fanini o‘qitishda an‘anaviy akademik maktabning boy merosi bilan zamonaviy texnologik yutuqlarni birlashtirish bugungi kunning dolzarb pedagogik muammosidir.

AKADEMIK AN‘ANALAR – MUSTAHKAM POYDEVOR

Tasviriy san‘at ta‘limi uzoq tarixga ega bo‘lgan akademik prinsiplarga asoslanadi. Uyg‘onish davridan boshlab shakllangan realistik tasvirlash qoidalari, perspektiva qonuniyatlari, ranglar nazariyasi va plastik anatomiya bugungi kunda ham o‘z qiymatini yo‘qotganicha yo‘q.

• **An‘anaviy yondashuvning kuchi:** "Ustoz-shogird" an‘anasi, jonli naturadan rasm chizish va materiallarning (qalam, ko‘mir, moybo‘yoq) tabiatini his qilish o‘quvchida sabr-toqat, diqqatni jamlash va nozik didni tarbiyalaydi. Qo‘l motorikasi va ko‘z bilan o‘lchash aniqligi faqatgina amaliy mashqlar orqali shakllanadi.

• **Akademik metodikaning bugungi o‘rni:** Zamonaviy tendensiyalar faqatgina "nusxa ko‘chirish"dan uzoqlashishni, akademik bilimlarni ijodiy erkinlik bilan boyitishni taqozo etmoqda. Akademik poydevorsiz zamonaviy san‘atda ham professional natijaga erishish qiyin.

RAQAMLI SAN‘AT (DIGITAL ART) VA MODERNIZATSIYA

Raqamli transformatsiya tasviriy san‘at darslariga yangi nafas olib kirdi. Bugungi kunda kompyuter grafikasi, grafik planshetlar va maxsus dasturiy ta‘minotlar (Adobe Suite, Procreate, Blender) rassomning yangi mo‘yqalamiga aylandi.

• **Raqamli savodxonlik:** Global ta‘lim tendensiyalarida raqamli savodxonlik san‘at bilan chambarchas bog‘liq. Raqamli yondashuv o‘quvchiga cheksiz tajriba o‘tkazish imkonini beradi. Ranglarni bir zumda o‘zgartirish, xatolarni tahrirlash, 3D fazoda shakllar bilan ishlash o‘quvchining fazoviy tafakkurini jadallashtiradi.

• **Aralash ta‘lim:** O‘quvchi qog‘ozda eskiz yaratishi va uni raqamli formatga o‘tkazib, grafik muharrirlarda qayta ishlashi – bu bugungi kunning eng samarali metodlaridan biridir.

STEAM YONDASHUVI VA FANLARARO INTEGRATSIYA

Zamonaviy ta‘limning eng kuchli tendensiyalaridan biri — **STEAM** (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics) yondashuvidir. Bunda san‘at (Arts) fani markaziy bog‘lovchi vazifasini bajaradi.

• **Geometriya va San‘at:** Perspektiva va konstruktiv chizish darslarida matematik hisob-kitoblar qo‘llaniladi.

• **Kimyo va San'at:** Bo'yoqlar tarkibi, pigmentlarning o'zaro ta'siri va ranglar kimyosini o'rganish o'quvchida ilmiy dunyoqarashni kengaytiradi.

• **Muhandislik va San'at:** Dizayn va me'morchilik asoslarini o'rgatishda muhandislik g'oyalari vizuallashtiriladi. Bu yondashuv o'quvchida dunyoni yaxlit tizim sifatida ko'rish ko'nikmasini shakllantiradi.

INNOVATSION PEDAGOGIK METODLARNING TATBIQI

Bugungi kunda o'qituvchi asosiy bilim manbai emas, balki **fasilitator** (yo'naltiruvchi) vazifasini bajaradi. Tasviriy san'atda quyidagi innovatsion metodlar samarali hisoblanadi:

1. **Loyihaviy ta'lim (Project-based learning):** O'quvchilarga aniq ijtimoiy muammoni san'at orqali hal qilish vazifasi beriladi (masalan, ekologik plakatlar yaratish yoki maktab hududini dizayn qilish).

2. **Gamifikatsiya:** Dars jarayonini o'yin elementlari bilan boyitish. Masalan, san'at tarixi bo'yicha interaktiv kvestlar tashkil etish.

3. **To'ntarilgan sinf (Flipped Classroom):** O'quvchilar nazariyani (masalan, biror rassom hayotini) uyda video formatida o'rganib kelishadi, darsda esa faqat amaliy ijodiy ish bilan shug'ullanishadi.

KREATIVLIK VA PSIXOLOGIK ASPEKTLAR

Global tendensiyalar doirasida san'at darslariga **art-terapiya** elementlarini kiritish ham ommalashmoqda.

• San'at orqali emotsional intellektni rivojlantirish o'quvchilarning ruhiy holatini barqarorlashtirishga yordam beradi.

• Kreativlik — bu shunchaki chiroyli rasm chizish emas, balki har qanday muammoga nostandart yechim topa olish qobiliyatidir. Tasviriy san'at darslari aynan mana shu "soft skills" ko'nikmalarini shakllantiruvchi asosiy vositadir.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, tasviriy san'at ta'limidagi global tendensiyalar an'anaviylik va zamonaviylikning sintezidan iboratdir. Akademik maktab bergan poydevor raqamli texnologiyalar va innovatsion metodlar bilan boyitilgandagina kutilgan natijani beradi. Kelajak avlodni tarbiyalashda san'at ta'limi strategik ahamiyatga ega bo'lib, u shaxsning barkamolligi va jamiyatning madaniy darajasini belgilab beradi. Alimova Gulsevar tomonidan taklif etilayotgan ushbu yondashuvlar zamonaviy pedagogikada o'zining ijobiy samarasini berishi shubhasizdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi.
2. Mirziyoyev Sh.M. "Yangi O'zbekiston strategiyasi". Toshkent, 2021.
3. Eisner E. "The Arts and the Creation of Mind". Yale University Press, 2002.
4. Robinson K. "Creative Schools: The Grassroots Revolution That's Transforming Education". Penguin Books, 2015.
5. Internet resurslari: UNESCO Education Strategy 2021-2026.